

СЕКЦІЯ 2. «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІСОВІДНОВЛЕННЯ, ЛІСОРОЗВЕДЕННЯ, ЛІСОВИХ МЕЛІОРАЦІЙ»

НАЙПОШИРЕНІШІ ПОЛЕЗАХИСНІ СМУГИ ПІВДЕННОГО СТЕПУ

Біла Ю.М., доцент, канд. с.-г. наук
Державний біотехнологічний університет

В Україні переважна більшість лісосмуг була закладена колгоспами в 50–60-х рр. 20 століття і перебувала у їхньому користуванні. З початком приватизації земель у 1992 р. полезахисні лісосмуги були передані у власність колективних та інших сільськогосподарських підприємств, утворених на базі колгоспів. Однак, лісосмуги не є сільськогосподарськими угіддями і тому були віднесені до земель загального користування таких підприємств. Згідно із Земельним Кодексом України (в ред. 1992 р.) вони не підлягали паюванню. У зв'язку з проведенням у 2000 р. реорганізації колективних сільськогосподарських підприємств у сільськогосподарські формування ринкового типу (приватні підприємства, фермерські господарства, товариства з обмеженою відповідальністю тощо), які не були суб'єктами права колективної власності на землю, полезахисні лісосмуги були передані у відання відповідних місцевих рад. Сьогодні лісосмуги стають місцем самовільного скидання сміття, потерпають від випалювання стерні на прилеглих полях. Вони суцільно або надмірно вирубуються. Дуби та інші високобонітетні дерева заготовляють на дров'яну деревину, а інколи і для розпиловки на приватних пилорамах. Майже ніхто із власників та орендарів земель не займається відновленням лісосмуг.

Мікрокліматичними дослідженнями встановлено, що полезахисні лісові смуги зменшують швидкість потоку приземних шарів повітря, а це в свою чергу знижує інтенсивність вертикального обміну повітря над поверхнею полів що зменшує випаровування вологи з ґрунту. Лісосмуги взимку запобігають видуванню снігового покриву з полів і перенесенню снігу в яри, балки, низини; навесні захищають оголену поверхню ґрунту і слаборозвинені сходи сільськогосподарських культур від видування; влітку захищають від суховіїв та зберігають достигаючі культури від вилягання і висипання зерна у вітряну погоду.

Якщо із загальної кількості лісових смуг, висаджених до 1948 р., смуги з дуба становили лише 12,7 %, то в посадках 1949—1956 рр. їх кількість збільшилась і досягла 39,4 % загальної площі.